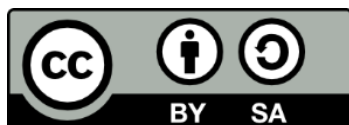

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ

Ενότητα 2

Ευτύχιος Σαρτζετάκης
Τμήμα Οικονομικών Επιστημών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

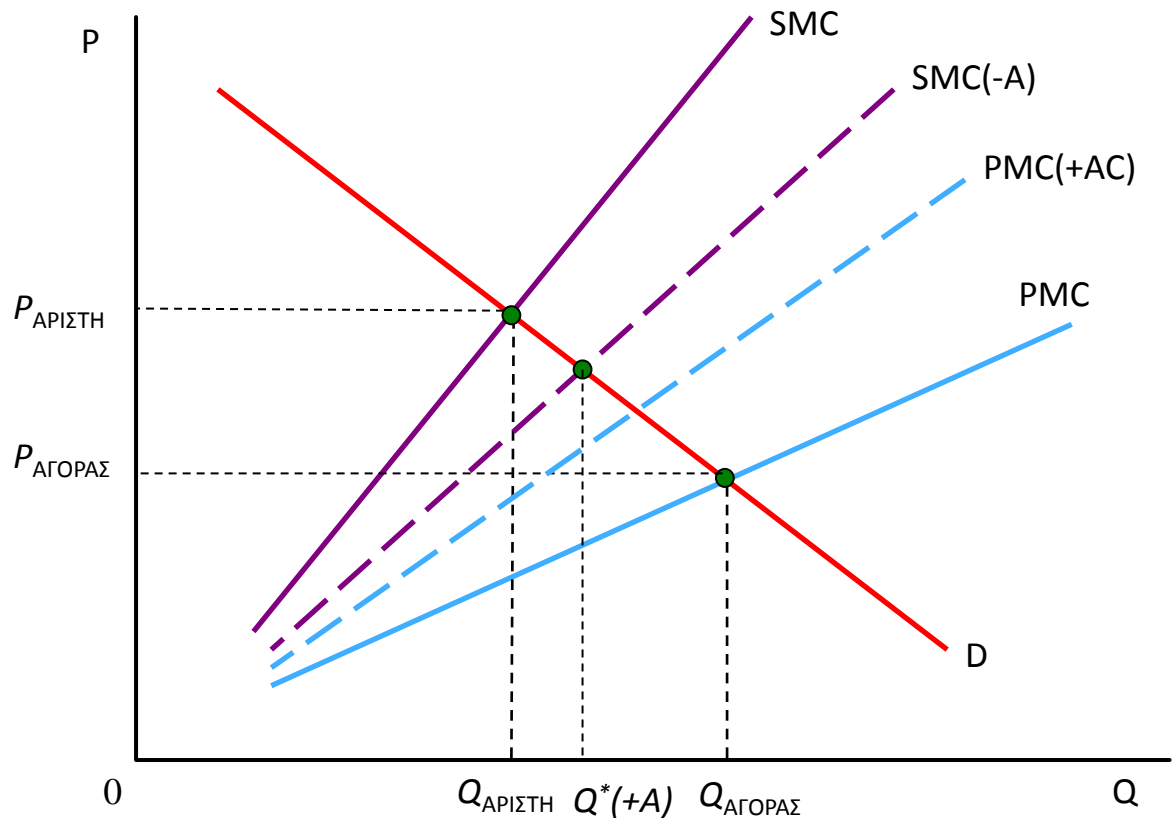

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Εξωτερικότητες και δικαιώματα ιδιοκτησίας [1]

- Εξωτερικότητες με δυνατότητα μείωσης ανά μονάδα ρύπων

Οι ελεύθερα λειτουργούσες αγορές χωρίς στρεβλώσεις και με τις υποθέσεις που κάνουμε για τέλει ανταγωνισμό οδηγούν στην μεγιστοποίηση του κοινωνικού πλεονάσματος και στην επίτευξη της αποτελεσματικότητας.

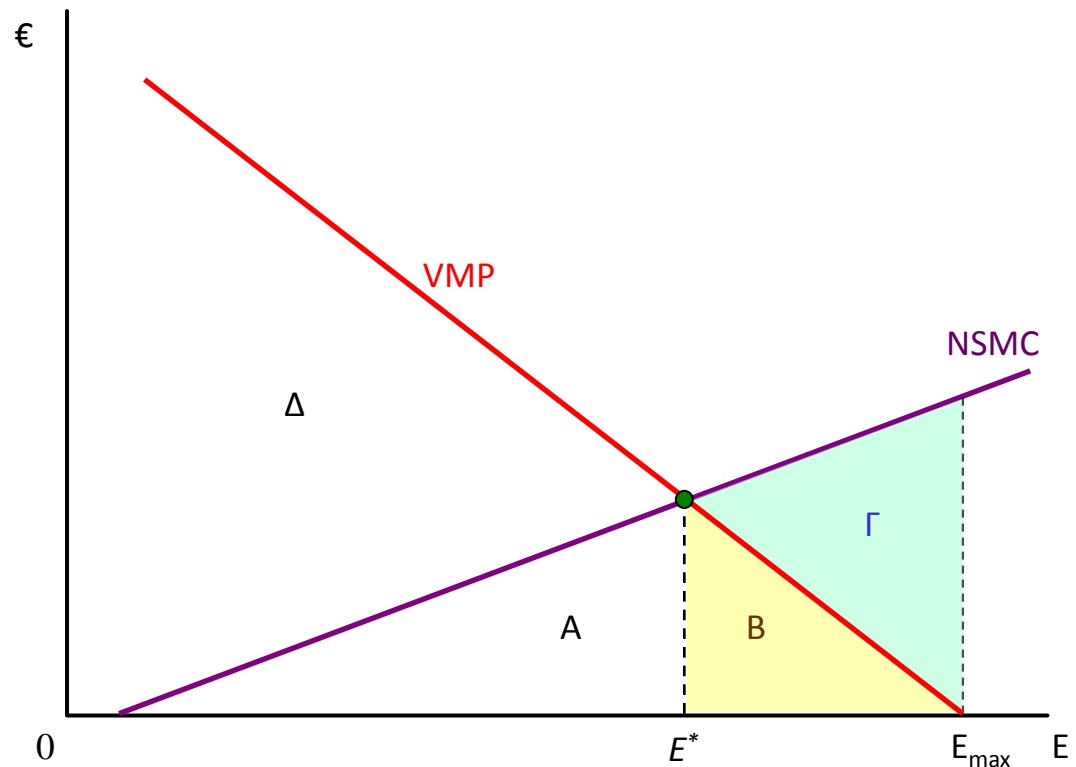
Εξωτερικότητες και δικαιώματα ιδιοκτησίας [2]

- Η καμπύλη VMP απεικονίζει την αξία του οριακού προϊόντος της εισροής αυτής για την επιχείρηση. Όσο αυξάνεται η χρήση της εισροής τόσο μικρότερη είναι η οριακή αξία που προσδίδεται.

- Η καμπύλη του καθαρού οριακού κοινωνικού κόστους (NSMC) απεικονίζει την μείωση της αξίας της εισροής για εναλλακτικές χρήσεις.

- Το άριστο επίπεδο ρύπανσης επιτυγχάνεται εκεί όπου $VMP = NSMC$.

- Άριστο επίπεδο ρύπων

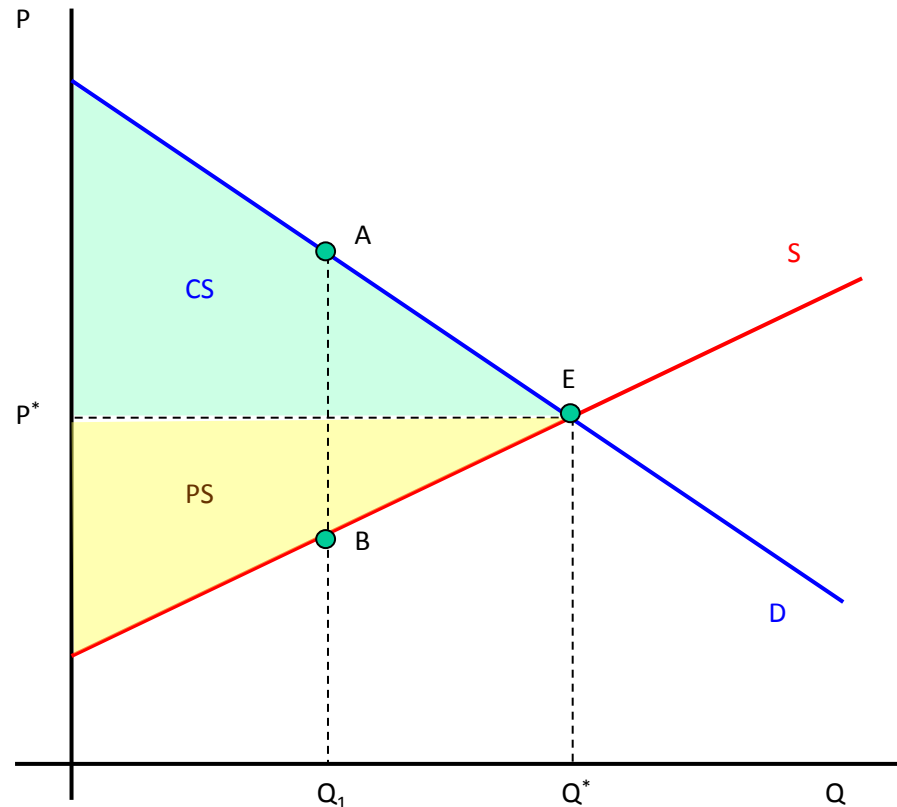

Εξωτερικότητες και δικαιώματα ιδιοκτησίας [3]

Η επιστήμη των οικονομικών εξετάζει μεταξύ άλλων και:

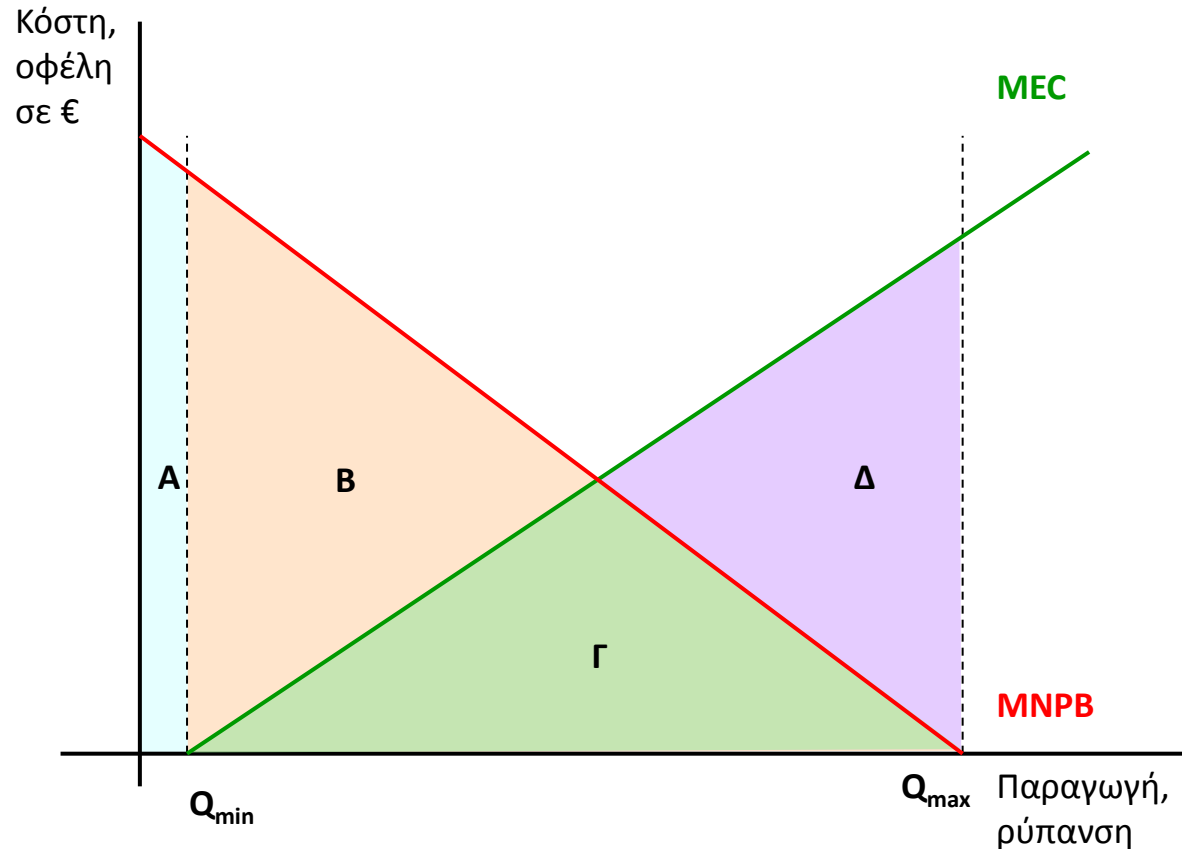
- το πώς επηρεάζουν διαφορετικές δομές δικαιωμάτων την συμπεριφορά των οικονομούντων ατόμων.
- το πώς επηρεάζουν διαφορετικές δομές δικαιωμάτων το οικονομικό σύστημα.
- το πώς οι μεταβαλλόμενες οικονομικές συνθήκες επηρεάζουν τον καθορισμό των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας.
- το πώς επηρεάζει η μεταβολή των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας την διανομή του πλούτου.

Μεγιστοποίηση κοινωνικού πλεονάσματος με σαφώς καθορισμένα δικαιώματα ιδιοκτησίας

Εξωτερικότητες και δικαιώματα ιδιοκτησίας [4]

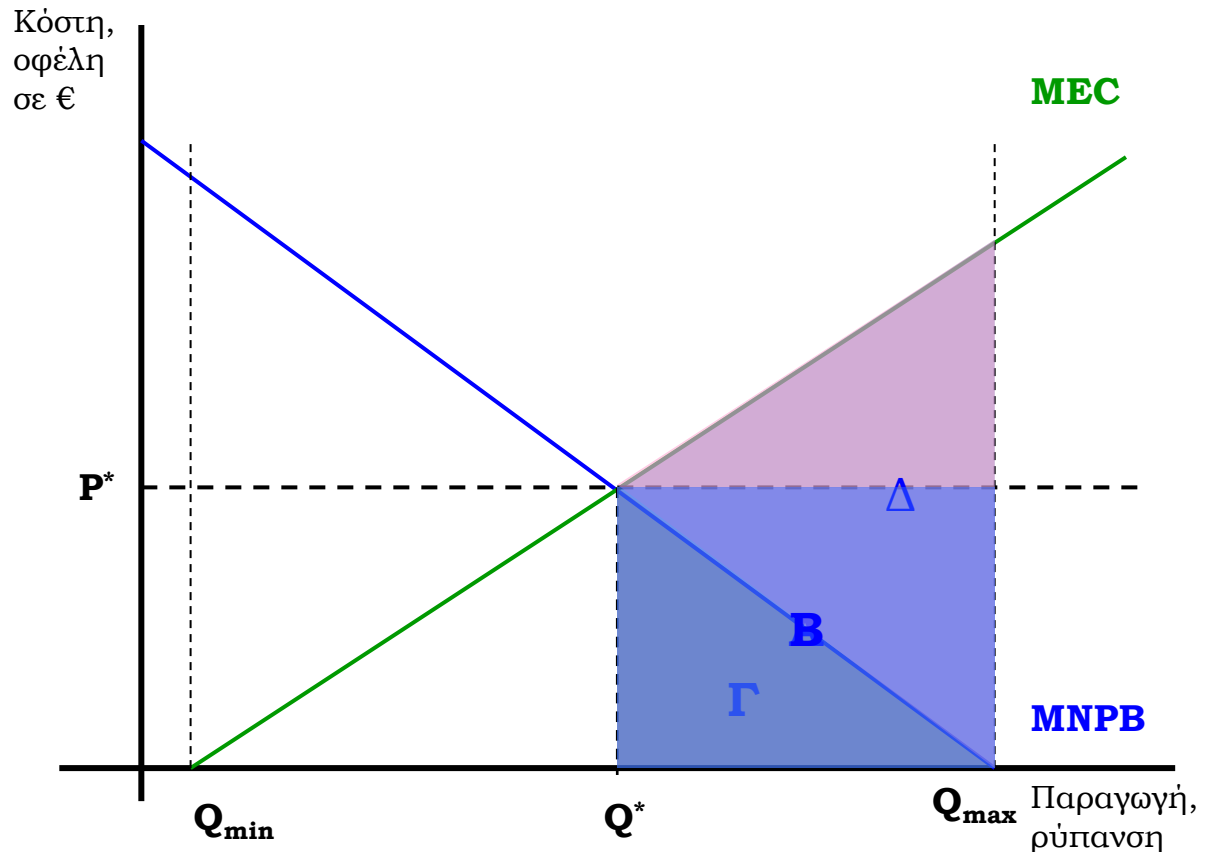
- Υποθέτουμε ότι μια δραστηριότητα που δημιουργεί οριακά καθαρά ιδιωτικά οφέλη MNPB και μια εξωτερικότητα με οριακό κόστος MEC.
- Εάν τα δικαιώματα ιδιοκτησίας ανήκουν στον ρυπαίνοντα αυτός επιλέγει Q_{max} ενώ αν τα δικαιώματα ιδιοκτησίας ανήκουν στον υπομένοντα την εξωτερικότητα αυτός επιλέγει Q_{min} .
- Καμιά από τις επιλογές αυτές δεν μεγιστοποιεί την κοινωνική (συνολική) ωφέλεια, η οποία περιορίζεται στις επιφάνειες $A+(B-\Delta)$ είτε στην επιφάνεια A αντίστοιχα.

Άμεσες διαπραγματεύσεις (Θεώρημα Κόουζ) [1]

Στην περίπτωση που τα δικαιώματα ανήκουν στον ρυπαίνοντα, αυτός επιλέγει Q_{max} . Το συνολικό του όφελος από την δραστηριότητα $Q_{max}Q^*$ είναι η περιοχή του τριγώνου Γ , ενώ το συνολικό κόστος της είναι η περιοχή του τραπεζίου A και επομένως το συνολικό (κοινωνικό) καθαρό κόστος είναι η περιοχή του τριγώνου Δ .

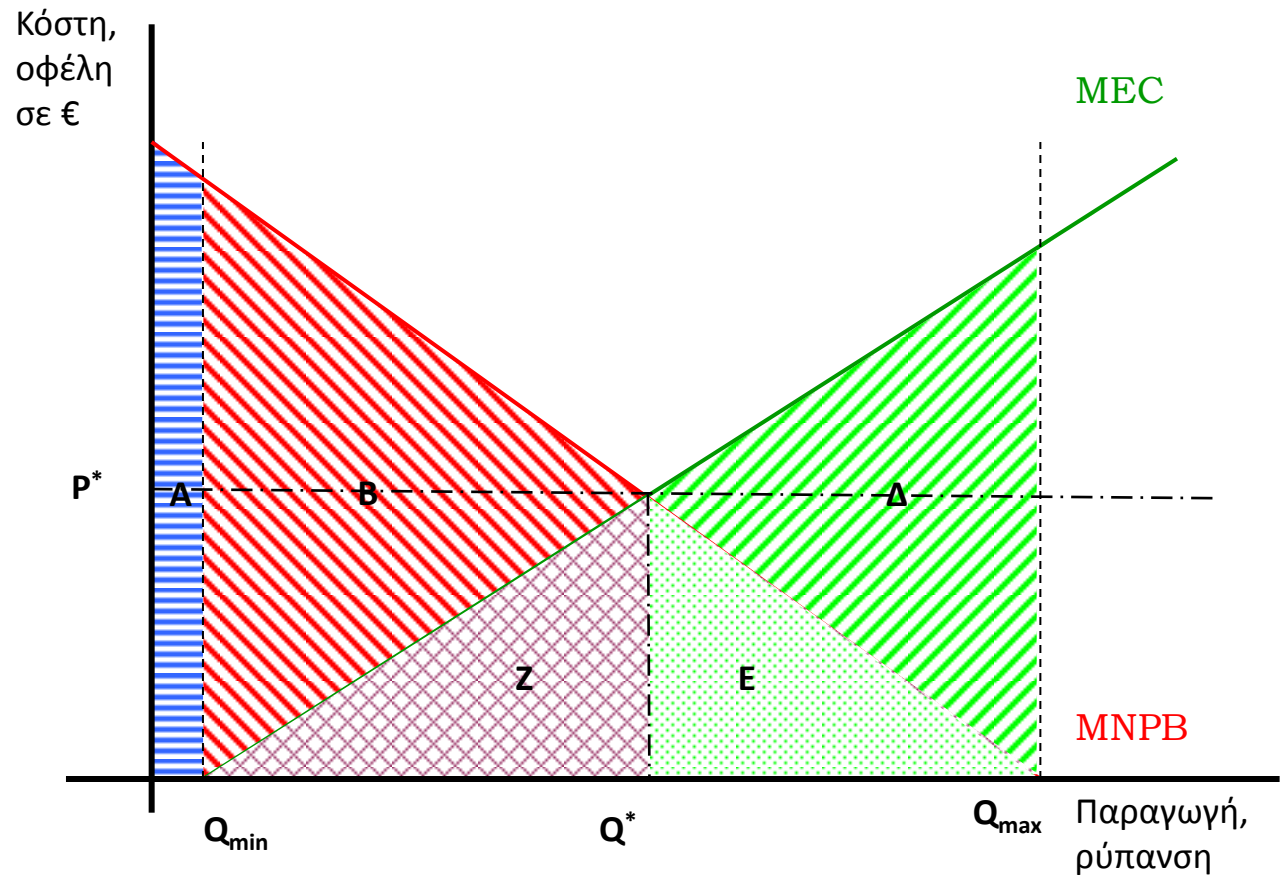
• Εάν αυτός που υπομένει την εξωτερικότητα πληρώσει τον ρυπαίνοντα ποσό ίσο με την περιοχή B , τότε και οι δύο ωφελούνται και φτάνουμε στο άριστο επίπεδο δραστηριότητας Q^* .

Άμεσες διαπραγματεύσεις (Θεώρημα Κόουζ) [2]

Υποδιαιρούμε την περιοχή του συνολικού κόστους των ψαράδων σε τρεις περιοχές, δηλαδή σε σύγκριση με το προηγούμενο διάγραμμα έχουμε

$$\Gamma = E + Z.$$

Άμεσες διαπραγματεύσεις (Θεώρημα Κόουζ) [3]

- Με την ίδια διαδικασία διαπραγματεύσεων μπορούμε να φτάσουμε στο άριστο επίπεδο της δραστηριότητας και στην περίπτωση στην οποία τα δικαιώματα ιδιοκτησίας ανήκουν στον υπομένοντα την εξωτερικότητα.
- **Θεώρημα του Coase:** Εάν τα ιδιοκτησιακά δικαιώματα είναι τέλεια καθορισμένα, ανεξάρτητα από το σε ποιόν ανήκουν, οι άμεσες διαπραγματεύσεις θα οδηγήσουν στο άριστο επίπεδο της δραστηριότητας.
- **Coase Ronald, “The problem of social cost.” The Journal of Law and Economics, Vol. 3, pp.1-44**

Άμεσες διαπραγματεύσεις (Θεώρημα Κόουζ) [4]

•Κριτική του θεωρήματος του Coase:

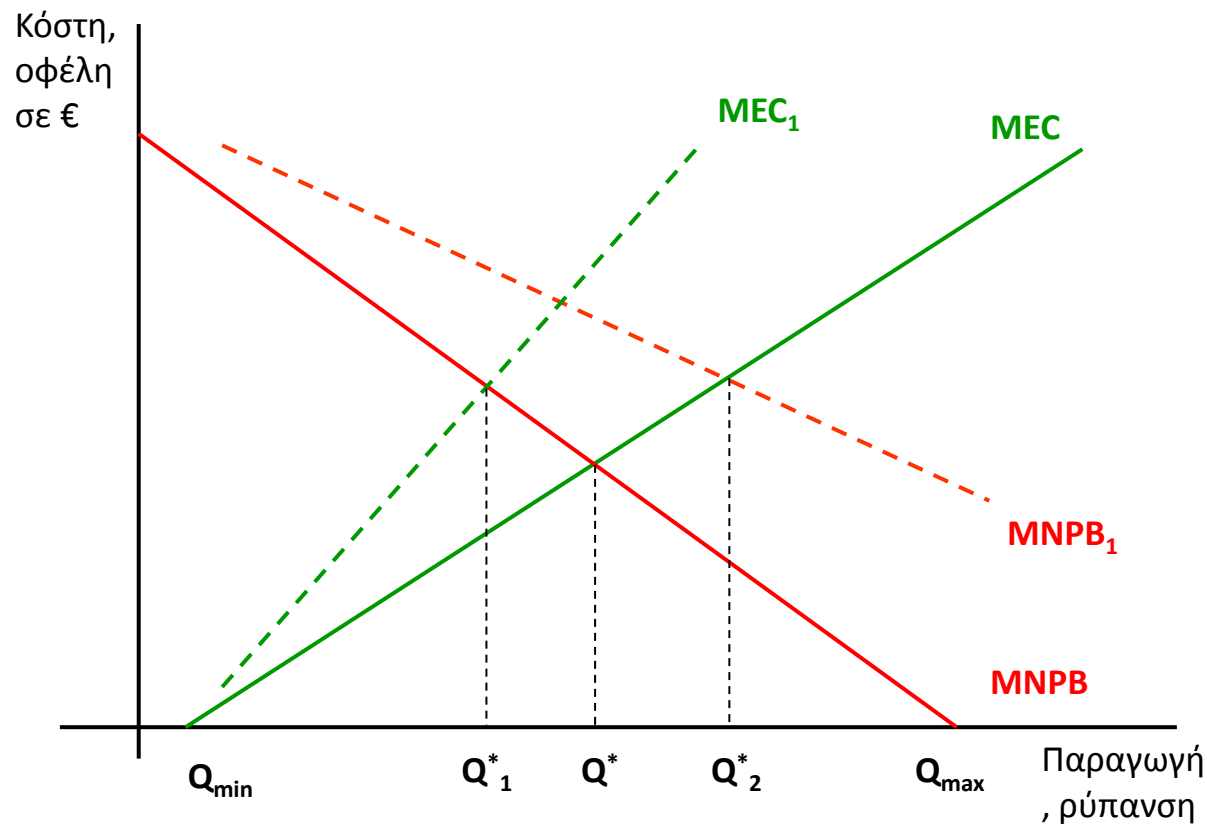
- Η κατανομή δικαιωμάτων επηρεάζει το επίπεδο πλούτου των δύο μερών και αυτό την συμπεριφορά τους (είτε την καμπύλη ΜΝΡΒ είτε την ΜΕC).
- Ατελής ανταγωνισμός οδηγεί σε διαφορετική καμπύλη ΜΝΡΒ.
- Σε πολλές περιπτώσεις είναι δύσκολο να συγκεκριμενοποιηθούν τα μέρη που επηρεάζονται από την δραστηριότητα (περιπτώσεις στις οποίες η ρύπανση επηρεάζει για μεγάλο χρονικό διάστημα, όπως τοξικά ραδιενεργά, και χημικά απόβλητα, είτε περιπτώσεις πόρων ανοικτής πρόσβασης) είτε τα μέρη που επηρεάζονται δεν έχουν την απαραίτητη πληροφόρηση.

Άμεσες διαπραγματεύσεις (Θεώρημα Κόουζ) [5]

• Εισοδηματικές επιδράσεις από την κατανομή δικαιωμάτων

• Ανάλογα με το ποιο μέρος έχει τα δικαιώματα ιδιοκτησίας μπορεί να μετακινηθεί είτε η καμπύλη MNPB είτε η καμπύλη MEC.

• Στην περίπτωση που η επίδραση στο εισόδημα από την κατανομή των δικαιωμάτων είναι σημαντική τότε μπορεί να επηρεαστεί το άριστο επίπεδο της δραστηριότητας.

Άμεσες διαπραγματεύσεις (Θεώρημα Κόουζ) [6]

- Κριτική του θεωρήματος του Coase:
 - Τα κόστη διαπραγματεύσεων είναι υψηλά, ειδικά όταν τα άτομα που επηρεάζονται είναι πολλά, και μπορούν να υπερβούν τα δυνητικά κέρδη και επομένως να μην οδηγηθούμε σε λύση του προβλήματος.
 - Στην περίπτωση των κοινόκτητων πόρων, οι καμπύλες MNPB και MEC ανήκουν στα ίδια άτομα και απομένει να βρεθεί συνεργατική λύση όπου το κάθε άτομο θα βεβαιώνεται ότι και τα άλλα άτομα δρουν συνεργατικά (cooperative games).

Μερικά από τα παραπάνω στοιχεία κριτικής μπορείτε να τα βρείτε στο άρθρο των **V. V. Chari¹, and Larry E. Jones** “A reconsideration of the problem of social cost: Free riders and monopolists?” **Economic Theory** 16, 1–22 (2000)

Κανόνες νομικής ευθύνης

- Στις περιπτώσεις στις οποίες η λύση της άμεσης διαπραγμάτευσης δεν είναι δυνατή τότε μπορούν τα δικαστήρια να καταφύγουν σε κανόνες νομικής ευθύνης (liability rules).
 - Τα δικαστήρια επιδικάζουν χρηματικές αποζημιώσεις στα θιγόμενα μέρη μετά την δημιουργία ενός εξωτερικού κόστους.
- Αν και οι κανόνες νομικής ευθύνης χειρίζονται προβλήματα που έχουν ήδη συντελεστεί, οι χρηματικές επιδικάσεις λειτουργούν αποτρεπτικά στο μέλλον καθώς υπάρχει το δεδικασμένο και άρα δημιουργούνται κίνητρα για αποτελεσματικό προσδιορισμό του επιπέδου της δραστηριότητας.

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ